

зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства; оперативну оцінку і аналіз фінансового стану підприємства, виявлення можливості настання неплатоспроможності; розробку пріоритетної політики дій в умовах кризи; постійне врахування ризиків підприємницької діяльності і розробку заходів щодо їх зниження та реалізацію спеціальної антикризової програми, що спрямована на запобігання або усунення кризових явищ для успішного функціонування підприємства.

Література

1. Ткаченко А.М. Антикризове управління як один з напрямів підвищення ефективності діяльності підприємства / А.М. Ткаченко, С.В. Телін // Економічний вісник Донбасу. – 2010. – № 3. – С. 122-124.
2. Бланк И.А. Антикризисное финансовое управление предприятием / И.А. Бланк. – К.: Эльга, Ника-Центр, 2006. – 672 с.
3. Тютюнник Ю.М. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / Ю.М. Тютюнник, М.Ф. Кропивко; Мін-во освіти і науки України. – К.: Знання, 2012. – 815 с.
4. Уткин Э.А. Антикризисное управление / Э.А. Уткин. – М.: Ассоциация авторов и издателей «Тандем»; Изд-во «ЭКМОС», 1997.
5. Фомин Л.А. Диагностика кризисного состояния предприятия: учебное пособие для вузов / Л.А. Фомин. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003.

Калиш О. Ю., ст. гр. Фзмл-11
Гуцал І. С., д.е.н., професор

ОПТИМІЗАЦІЯ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ ВПЛИВУ НА ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Фінансові результати діяльності підприємства залежать від багатьох параметрів, до яких можна віднести якість та асортимент продукції підприємства, її конкурентоспроможність та обсяг реалізації. Особливо актуальними постають зниження витрат на виробництво та реалізацію продукції, оскільки витрати є одним з основних ціноутворюючих чинників.

Знижуючи витрати, підприємство має можливість за рахунок зниження ціни не тільки отримати конкурентну перевагу, але і отримати більший прибуток (кращий фінансовий результат). Саме тому витрати виробництва є важливим внутрішнім фактором, що безпосередньо впливає на фінансові результати діяльності підприємства. Досягнення кращих фінансових результатів не в останню чергу буде залежати від формування оптимальної (мінімальної) величини витрат підприємства на виробництво та реалізацію продукції.

В економічній науці існує два підходи до визначення витрат – бухгалтерський та економічний. З економічної точки зору витрати – це

“вартісне відображення абсолютної величини спожитих ресурсів, необхідних для здійснення виробничо-господарської діяльності підприємства і досягнення ним поставленої мети” [1, с. 175].

Національні стандарти бухгалтерського обліку визначають витрати як зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення власного капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками) [2].

Витрати підприємства на рівні виробничих структурних підрозділів виступають у формі виробничої собівартості продукції [3, с. 176].

Для досягнення високих фінансових результатів діяльності підприємства необхідно формувати оптимальні витрати на виробництво та реалізацію продукції. Критерії оптимальності можуть бути різними, але в нашому випадку основним параметром має виступати досягнення максимального фінансового результату. У відповідності до цього визначаються методи оптимізації витрат. Вони мають бути гнучкими, простими у використанні, надавати в оперативному порядку необхідну для прийняття управлінських рішень інформацію. При цьому оперативність інформації є дуже важливим аспектом, оскільки своєчасний вплив на рівень виробничих витрат і формування собівартості продукції можливий тільки при такій організації обліку, при якій причини змін собівартості, допущення перевитрат і отримання економії розкриваються не тільки шляхом аналізу звітних калькуляцій, але й у процесі господарської діяльності на підставі первинної документації та поточних облікових записів.

Оптимізація витрат проводиться на основі реалізації певного комплексу заходів, що забезпечує можливість досягнення найбільш високих фінансових результатів діяльності підприємства саме за рахунок комплексного підходу. Т.С. Яровенко, А.О. Довга, В.Е. Остряніна сформулювали досить повний перелік цих заходів, серед яких: підвищення технічного рівня виробництва, яке забезпечується впровадженням новітніх технологій, застосуванням нових видів сировини та матеріалів, використанням інноваційної техніки та обладнання, автоматизацією та механізацією виробничих процесів тощо; удосконалення організації виробництва і праці за рахунок зміни форм і методів праці, удосконалення апарату управління, зменшення адміністративних та транспортних витрат; зміна обсягу та структури продукції, зокрема зміна номенклатури й асортименту, зниження матеріаломісткості й трудомісткості продукції; поліпшення використання виробничих ресурсів, застосування більш дешевих матеріалів, їх повторне використання, впровадження безвідходних технологій виробництва, застосування ресурсозберігаючих технологій, що забезпечує економію матеріалів та енергії [4].

Аналогічних поглядів щодо заходів дотримуються і Е.Д. Дмитренко та О.Г. Безверха, хоча виділяють менший перелік рекомендованих до реалізації заходів [5].

Досягнення високих фінансових результатів за рахунок оптимізації витрат досягається також шляхом впровадження ефективної системи управління витратами підприємства, що передбачає цілеспрямоване формування оптимального їх рівня за відповідними видами, місцями виникнення, носіями та іншими ознаками. Критерієм оптимізації виступає мінімум витрат. Низький рівень витрат дає змогу підприємству отримати певні конкурентні переваги на ринку, вільно проводити свою цінову політику та за інших рівних умов досягати більшої величини прибутку. Однак зниження витрат є важливим завданням, але не основною метою процесу управління ними, оскільки зменшення витрат може супроводжуватися зниженням якості виготовленої продукції та сервісного обслуговування покупців, відмовою від виробництва та реалізації тих видів продукції, які користуються попитом, але потребують здійснення значних витрат тощо.

Впровадження системи управління витратами підприємства вимагає формування відповідної стратегії, яка передбачає визначення майбутнього становища підприємства та урахування наступних принципів:

- змін, що відбуваються;
- альтернативність або багатоваріантність;
- специфічність діяльності підприємства;
- наявність особливостей виробництва, управління та інформації, виходячи із галузевої приналежності підприємства.

Однак з того часу, як керівництво підприємств стало поєднувати короткострокові та довгострокові маневри для приведення у відповідність специфічної ситуації підприємства та ринкового середовища, існує безліч варіантів стратегії [6, с. 206].

Література

1. Леонов Я.В. Система управління витратами як фактор підвищення конкурентоспроможності / Я.В. Леонов, Ю.С. Герасименко // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2010. – Том 2. – № 1. – С. 175-183.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 “Витрати”. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.
3. Качмарик Я.Д. Витрати підприємства та шляхи їх оптимізації / Я.Д. Качмарик, О.С. Верещинська // Науковий вісник НЛТУ. – 2009. – № 17.4. – С. 174-177.
4. Яровенко Т.С. Шляхи та методи оптимізації витрат підприємства у ринкових умовах / Т.С. Яровенко, А.О. Довга, В.Е. Остряніна // Вісник Дніпропетровського університету. – 2013. – Т. 21. – Вип. 7 (2). – С. 181-188.
5. Дмитренко Е.Д. Оптимізація витрат підприємства на виробництво продукції в ринкових умовах / Е.Д. Дмитренко, О.Г. Безверха // Збірник наукових праць. – Київ: НАУ, 2009. – Випуск 23. – 226 с.

6. Томпсон А.А. Стратегический менеджмент. Искусство разработки и реализации стратегии: учебник для вузов / А.А. Томпсон, А. Дж. Стрикленд; пер. с англ.; под ред. Л.Г. Зайцева, М.И. Соколовой. – М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1998. – 576 с.

Коваль А. І., ст. гр. ФСГзм-11
Островська Г. Й., к.е.н., доцент

ВАРТІСНО-ОРІЄНТОВАНЕ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА

В сучасних умовах, що характеризуються зниженням рентабельності діяльності промислових підприємств внаслідок поглиблення кризових явищ в економіці України, надзвичайно актуальною для кожного суб'єкта господарювання є проблема формування дієвої системи управління витратами. Одним із інструментів вдосконалення методології оптимізації витрат на вітчизняних підприємствах є Activity Based Costing (ABC) – функціональне калькулювання, що набуло широкої популярності серед зарубіжних і вітчизняних менеджерів і фінансистів завдяки універсальності [1, с. 8].

Основою функціонального калькулювання є поняття “центр витрат”, що слід розуміти як функціонально та організаційно відокремлений процес або явище (технологічна операція, угода), пов'язані з формуванням однорідної сукупності витрат підприємства. При цьому групування витрат суб'єкта господарювання у межах зазначеного методу реалізується впродовж двох етапів – їхньої ідентифікації з визначеними базовими показниками (критеріями ідентифікації) та групування ідентифікованих відповідно до центрів витрат.

Розрахунок собівартості за окремими видами діяльності є новим методом обчислення фактичних операційних витрат на ведення бізнесу. ABC – це спосіб відображення всіх витрат, пов'язаних з виробництвом товарів і послуг, а не лише тих, які можна розрахувати за традиційними методами. Крім вартості безпосереднього виробництва товару, ABC включає вартість експлуатації устаткування, витрати на зберігання готової продукції до її відвантаження, а також вартість переробки або вибраковування неякісних продуктів. Метод ABC з'явився практично одночасно і частково як результат появи процесного аналізу, а також тенденції до вдосконалення операцій. Водночас із застосуванням схем послідовності операцій, тобто моделей процесів, підприємства почали розраховувати фактичну вартість кожного з основних етапів процесу, що дало змогу удосконалити ці процеси і зменшити витрати на тих ділянках, де це не впливало на цілісність і не погіршувало результативність загалом. Цей аналіз також дав можливість забезпечити важливою інформацією